
'Er Zijn'

Beleidsplan
2015 - 2017

Leendert Vriel
Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg
Twente

Juni 2015 V2

Leendert Vriel Twente is aangesloten bij VPTZ Nederland.

Inhoud

Voorwoord.....	2
Samenvatting.....	3
Inleiding.....	4
Onze missie en visie	5
Onze waarden	6
Onze rollen	7
Meerjarenbeleid	9
Tot slot	17
Bijlagen.....	18

Voorwoord

Het beleid van de overheid ten aanzien van de zorg voor ouderen en de terminale zorg in de laatste levensfase is gericht op een steeds grotere verantwoordelijkheid van het eigen sociale netwerk. Alleen als dit sociale netwerk de zorg niet aan kan, is er een beroep mogelijk op collectief gefinancierde professionele zorg. Te voorzien is dat er een steeds groter grijs gebied ontstaat tussen de mogelijkheden van het eigen netwerk en het aanbod van de professionele zorg. In dit overgangsgebied zal er een toenemend beroep worden gedaan op mantelzorgers en zal er een toenemende vraag zijn naar de inzet van opgeleide vrijwilligers, ter ondersteuning van de mantelzorg en als aanvulling op de professionele zorgverlening. In het bijzonder is de palliatieve en terminale fase een intensieve periode voor alle betrokkenen, veelal aan veranderingen onderhevig.

Onze Stichting VPTZ Leendert Vriel Twente is een jonge regionale organisatie, die ondersteuning biedt aan de aangesloten en in Twente werkende stichtingen. Deze stichtingen zetten al ruim 35 jaar goed opgeleide, deskundige en gemotiveerde vrijwilligers in om te zorgen voor mensen in de laatste fase van hun leven. Dat doen we overal waar dat gevraagd wordt: in de thuissituatie, in het Hospice Holos, maar ook in zorginstellingen of anderszins als ondersteuning van de mantelzorg en als aanvulling op de geleverde professionele zorg.

De afkorting VPTZ staat voor Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg. De stichting is lid van de landelijke vereniging VPTZ en werkt volgens de richtlijnen van deze vereniging.

Het bestuur van Leendert Vriel Twente presenteert u graag het beleidsplan "Er Zijn". Dit beleidsplan fungeert als richtingwijzer voor de komende twee jaren.

Bestuur Leendert Vriel Twente, juni 2015

*"Graag wil ik een familie helpen om een sterfbed thuis tot een goed einde te brengen. In eigen omgeving, eigen dekbed, het vertrouwde uitzicht op de tuin. Familie dicht bij het bed. Bescheiden, betrokken en behulpzaam probeer ik er in de nacht voor ze te zijn. Voor de zorg, het slokje water, een verfrissend washandje, een luisterend oor, voor de nachtrust van de familie...
Er zijn, een goed gevoel."*

-Anny, vrijwilliger bij de Stichting Terminale Thuiszorg Almelo e.o. -

Samenvatting

De vrijwilligers dragen Leendert Vriel uit met hun werk, door “er te zijn”, voor mensen in hun laatste levensfase en hun naasten. Leendert Vriel Twente is een jonge organisatie, opgericht met als doelstelling ‘de samenwerking te optimaliseren tussen de in Twente werkzame vrijwilligersorganisaties in de palliatieve terminale zorg’. Leendert Vriel Twente doet dat door ondersteunend en voorwaardenscheppend te zijn voor de aangesloten stichtingen.

Het beleidsplan geeft inzicht in de ontwikkelingen binnen de branche en de invloed daarvan op de rol en functie van alle betrokkenen. Bij de voorbereiding van dit beleidsplan is informatie gevraagd aan verwijzers, coördinatoren en vrijwilligers en op basis van deze informatie is een keuze gemaakt voor de hoofdlijnen van het toekomstige beleid van Leendert Vriel Twente.

Het beleid is ondersteunend aan het primaire proces: als de organisatie optimaal functioneert, dan zullen de aangesloten stichtingen elkaar versterken. Belangrijke aandachtspunten voor het beleid zijn:

- het vergroten van de naamsbekendheid,
- meer aandacht voor het zichtbaar zijn,
- voldoende vrijwilligers vinden en binden,
- bewust zijn van de veranderende maatschappij en de gevolgen daarvan voor de mantelzorger en de vrijwilliger en
- financieel gezond blijven.

Inleiding

Aanpak en opzet beleidsplan: sterkte zwakte analyse

Er zijn gesprekken gevoerd met verwijzers, coördinatoren en vrijwilligers en deze informatie is in dit beleidsplan verwerkt. De verwijzers (huisartsen en wijkverpleegkundigen) geven aan dat Leendert Vriel op de goede koers zit. Zij beoordelen de geboden zorg als zeer goed en zij vinden de vrijwilligers kwalitatief uitmuntend. Wel vragen zij zich af of Leendert Vriel voldoende zichtbaar is, voldoende vrijwilligers heeft en aan zich kan binden en voldoende voorbereid is op de transities in de zorg. De coördinatoren geven aan dat de missie "*aan een ieder*" nog te vaak niet waar gemaakt kan worden, omdat Leendert Vriel onvoldoende bekend is. Leendert Vriel zou ook beter kunnen anticiperen op nieuwe doelgroepen, volgens de coördinatoren. Zichtbaarheid komt dus naar voren als een belangrijk doel voor de komende tijd.

De vrijwilligers zijn vooral vol lof over de goede begeleiding die zij krijgen van de coördinator en de mogelijkheden die er zijn tot scholing. Ook zij maken zich zorgen over de zichtbaarheid van Leendert Vriel bij de doelgroep en de aanvragers. Daarnaast zouden vrijwilligers, behalve uitvoerend, graag participeren op alle niveaus binnen de organisatie.

In het beleidsplan zijn ook de landelijke ontwikkelingen meegenomen, met name de transities in de zorg en de effecten die wij daarvan zien in de dagelijkse praktijk, regionaal en lokaal. Er is een inschatting gemaakt voor de effecten op de lange termijn en voor de veranderingen die nog komen.

Beleid ontwikkelen voor een organisatie waarin vooral vrijwilligers werken, die mensen begeleiden in hun laatste levensfase, vraagt meer dan een zakelijke benadering: het vraagt betrokkenheid, samenwerking en creativiteit om te werken aan de toekomst en binnen de keten van palliatieve terminale zorg. Leendert Vriel Twente wil met dit beleidsplan een aantal richtingwijzers geven. De bij haar aangesloten stichtingen bepalen zelf welke accenten zij gaan leggen. Het plan is een weergave van waar wij nu staan en waar de komende twee jaar onze focus ligt. Het plan geeft richting, is dynamisch en een pas op de plaats, maar geen doel op zich.

Inhoud beleidsplan

Het beleidsplan gaat in op onze missie en visie en de waarden en de rollen ten opzichte van elkaar binnen Twente. Het geeft de binding weer van Leendert Vriel Twente met de aangesloten stichtingen en geeft aan waar wij nu staan. Vervolgens gaat het plan in op het landelijke en regionale beleid rondom de vrijwillige palliatieve terminale zorg en de focus voor de komende jaren. Leendert Vriel Twente gaat ervan uit dat elke aangesloten stichting zichzelf als doel stelt de behoefte en knelpunten binnen het lokale werkgebied in kaart te hebben en daarop, naar vermogen, te anticiperen.

Onze missie en visie

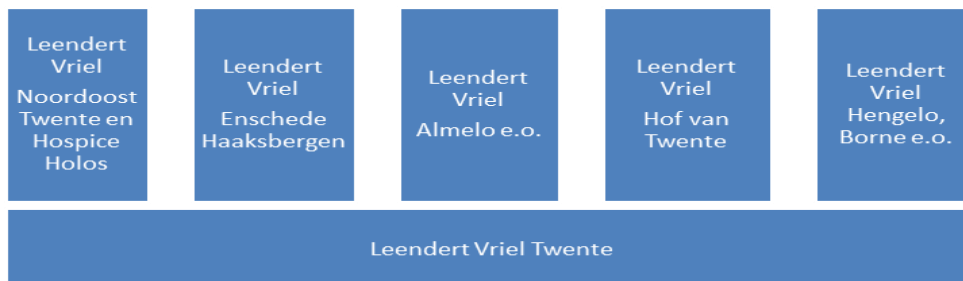
Onze missie is als volgt:

aan een ieder in de laatste levensfase en diens naasten bieden opgeleide vrijwilligers - daar waar nodig en gewenst - tijd, aandacht en ondersteuning.

Onze visie daarbij is in de volgende punten weergegeven:

- De vrijwilligers staan centraal binnen Leendert Vriel, zij realiseren de missie.
- Leendert Vriel organiseert terminale zorg in de breedste zin, door *vrijwilligers, daar waar de mens* zijn thuis heeft of in het hospice.
- Wij respecteren de wens van de cliënt en de naasten.
- Wij zijn een professionele organisatie voor informele zorg.
- Mensen die voor Leendert Vriel werken, zijn zonder uitzondering goed voorbereid op hun taak, zij zijn goed opgeleid, worden vakkundig begeleid, hebben veel kennis en vooral veel ervaring.
- Wij werken samen in de zorgketen rondom de cliënt.
- Wij werken lokaal en regionaal samen in een netwerk van (organisaties en) hulpverleners.

Organogram Leendert Vriel Twente

Het organogram laat zien dat Leendert Vriel Twente ondersteunend is aan de lokale stichting. De oude term “koepel” wordt niet meer gebruikt omdat het suggereert dat het beleid opgelegd wordt aan de lokale stichtingen. Leendert Vriel Twente laat juist het primaire proces leidend zijn bij alle beleidsbeslissingen, zich bewust van de “couleur locale”.

Onze waarden

Waarden zijn de zaken die waardevol gevonden worden door een persoon of een groep mensen (een samenleving, een organisatie). Waarden gaan over wat de achterliggende gewenste motivatie is. Binnen Leendert Vriel (Twente) zijn de volgende waarden belangrijk, vanuit verschillende invalshoeken die ons binden in onze missie

Onze rollen

Binnen Leendert Vriel zijn vele verschillende mensen actief. De rollen van al deze mensen dienen als leidraad voor de samenwerking. Als de rollen helder zijn, kunnen we elkaar versterken.

De vrijwilliger

Zonder vrijwilligers is er geen Leendert Vriel. De vrijwilligers zijn zorgvuldig geselecteerde mensen; allen hebben een scholing van Leendert Vriel gevolgd. Zij ondersteunen en ontlasten de mantelzorger door er te zijn, waardoor de familie er op kan vertrouwen dat hun dierbare in deze kwetsbare fase in goede handen is. De taken zijn divers: het bieden van een luisterend oor, het waken 's nachts of overdag, het helpen bij de verzorging en het rapporteren en signaleren van eventuele veranderingen in de situatie. De meerwaarde van deze vrijwilligers is dat zij tijd, rust, veiligheid en aandacht kunnen bieden. De ondersteuning is kosteloos en kan in overleg op elk gewenst moment worden ingezet.

Er zijn ook vrijwilligers die operationeel ondersteunend zijn, bijvoorbeeld voor de telefonische bereikbaarheid, bij PR activiteiten of in specifieke werkgroepen. Zo heeft Leendert Vriel Enschede Haaksbergen een groep vrijwilligers die getraind is om rouwondersteuning te geven. Daarnaast hebben zij samen met Leendert Vriel Hengelo, Borne e.o. en Leendert Vriel Almelo e.o., vrijwilligers, die contacten leggen en voorlichting geven aan allochtone groepen binnen Twente.

Bestuur Leendert Vriel (lokaal)

Het lokale bestuur functioneert zo zelfstandig mogelijk binnen de gestelde kaders. Leendert Vriel Twente gaat daarbij uit van de 80/20 regel: 80% van de werkzaamheden organiseren zichzelf en voor de andere 20% is een structuur of kader nodig. (Het Rijnlandsmodel als inspiratiebron)

Coördinator Leendert Vriel (lokaal)

De VPTZ-coördinator organiseert het vrijwilligerswerk, stemt waar nodig af en geeft functioneel inhoudelijk leiding, waarbij de vrijwilligers waak – en oppasdiensten doen en terminale cliënten ondersteunen. De coördinator werft en selecteert nieuwe vrijwilligers, ontwikkelt (mede) het vrijwilligersbeleid en maakt jaarplannen. Daarnaast geeft de coördinator in- en extern voorlichting over vrijwilligerswerk.

Leendert Vriel Twente

Leendert Vriel Twente is ondersteunend aan de lokale stichtingen. Het primaire proces is leidend voor de agenda van het bestuur. De samenstelling van het bestuur bestaat uit afgevaardigde bestuurders van Leendert Vriel (lokaal). De bestuurders zorgen voor de verbinding tussen de lokale stichtingen en LVT. Deze bestuurders hebben het mandaat vanuit hun eigen lokale stichting om waar nodig beleidsbeslissingen te nemen. Binnen het gremium wordt overeenstemming gezocht op onderwerpen als subsidie en financiële buffer, risicospreiding, wet –en regelgeving en de werkgeversfunctie (P&O). Leendert Vriel Twente fungeert als aanspreekpunt voor VPTZ Nederland, en onderhoudt het netwerk binnen de gehele zorgketen op regionaal niveau.

De bestuurders brengen informatie in vanuit hun lokale stichting.

De coördinatoren hebben een actieve en prominente rol in het verschaffen van lokale informatie en knelpunten ten aanzien van het vrijwilligerswerk en de organisatie binnen hun lokale organisatie. Zij formuleren hoe problemen opgelost kunnen worden.

Binnen Leendert Vriel Twente is een aantal overlegvormen:

- Twents Coördinatoren Overleg (TCO)
De coördinatoren komen 6x per jaar samen om inhoudelijke en operationele zaken te bespreken en waar nodig af te stemmen. Dit om de dwarsverbanden tussen de stichtingen onderling te bevorderen. Uitwisseling is een belangrijk onderdeel binnen dit overleg. De coördinatoren bepalen gezamenlijk de agenda, inspireren elkaar op inhoud en uitvoering. Zo leren zij van elkaars best practices.
- Penningmeesters Overleg
De penningmeesters van alle stichtingen zijn verenigd in het "penningmeesters overleg". De penningmeesters bereiden de financiële agenda voor, adviseren over de verdeling van de middelen en controleren de financiële verslagen. De penningmeesters nemen geen besluiten, maar zijn op financieel gebied de linking pin tussen de lokale stichting en Leendert Vriel Twente, zij adviseren de besturen en dragen voorstellen aan.
- Werkgroepen
Een werkgroep is een groep coördinatoren met een bepaald doel of een bepaalde opdracht die zij gezamenlijk resultaatgericht proberen uit te voeren. De werkgroep wordt gefaciliteerd door de beleidsmedewerker. Als de taak is volbracht, wordt de werkgroep opgeheven. Een werkgroep valt in principe onder Leendert Vriel Twente. In 2015 draaien de werkgroepen Diversiteit, ICT, Regionale vrijwilligersdag en Achterwacht. Er kunnen meerdere werkgroepen ingesteld worden of werkgroepen stoppen, als daar een aanleiding voor is.

Regio coördinator/beleidsmedewerker

De Regio coördinator/beleidsmedewerker is de continue factor tussen de aangesloten stichtingen en Leendert Vriel Twente. Het doel van de functie is op samenwerkingsniveau met de bestuurders en coördinatoren, het verrichten van beleidsvoorbereidende en faciliterende werkzaamheden, zowel beheersmatig als inhoudelijk. Daardoor kunnen de 'lokale' organisaties zich richten op hun kerntaken. De Regio coördinator werkt aan het versterken van de positie van de Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg in Twente. Zij is het aanspreekpunt voor de samenwerkende organisaties binnen de zorgketen, zowel regionaal als landelijk, en vertegenwoordigt Leendert Vriel daar waar dat nodig en mogelijk is. De Regio coördinator / beleidsmedewerker vervult geen hiërarchische taken naar de lokale coördinatoren. De algemene taak van de beleidsmedewerker is het faciliteren en ondersteunen van Leendert Vriel lokaal en Leendert Vriel Twente, zowel voor bestuurders als coördinatoren. Deze rol kan beleidsvoorbereidend, adviserend of meedenkend zijn.

VPTZ Nederland

VPTZ Nederland ondersteunt Leendert Vriel Twente, als lid van haar vereniging, op een zestal onderdelen:

1. Externe communicatie en PR;
2. Kennisoverdracht, advies en informatie;
3. Verenigingszaken en organisatieadvies;
4. Kwaliteitsbeleid;
5. Deskundigheidsbevordering;
6. Belangenbehartiging.

Meerjarenbeleid

Landelijke ontwikkelingen

Het beleid van de overheid is erop gericht dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen, ook in hun laatste levensfase. Mensen die zorg nodig hebben, moeten die zorg eerst vragen aan hun mantelzorgers. Mantelzorg in de laatste levensfase is echter vaak intensief, gemiddeld 33 uur per week en dat is aanzienlijk meer dan mantelzorgers (in eerdere fasen) gemiddeld geven, namelijk 19 uur. Daar komt bij dat mantelzorgers in de laatste levensfase vaak voortdurend (24/7) betrokken bij of bezig met de zorg (letterlijk en figuurlijk).

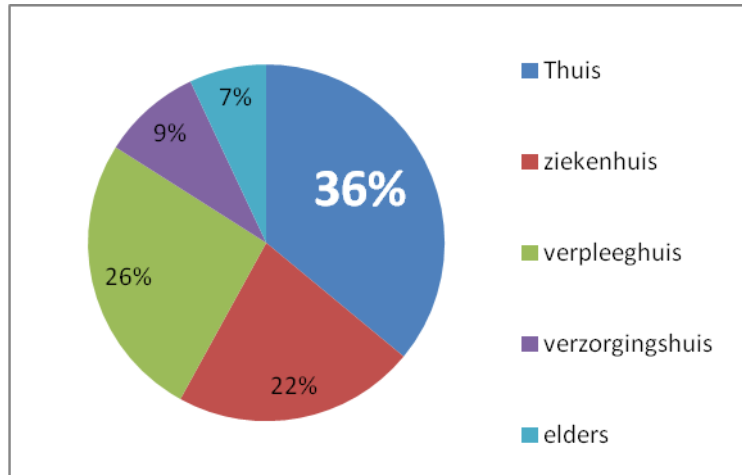
Wat de patiënt de vorige week nog kon, is misschien deze week niet meer mogelijk. Onvermogen van de stervende om te communiceren, extreme vermoeidheid, cognitieve achteruitgang, verwarring of agressiviteit kunnen bovendien een extra belasting betekenen voor de mantelzorger. Veel mantelzorgers worden uiteindelijk vaak geconfronteerd met een opname van hun naaste, veelal in de laatste week voor het overlijden (Klinkenberg, 2004). Uit onderzoek komt naar voren dat een opname in een verzorgingshuis of een verpleeghuis relatief vaak het gevolg is van het feit dat de mantelzorger het niet meer aankan, of van het plotseling wegvallen van mantelzorg, respectievelijk 37% en 70% (De Boer en De Klerk, 2001).

Vrijwilligers kunnen in de palliatief terminale fase de mantelzorger ondersteunen. Helaas worden mantelzorgers lang niet altijd (tijdig) gewezen op deze mogelijkheid, terwijl de vrijwillige palliatieve terminale zorg wel door de indicatiesteller als "voorliggende voorziening" wordt gezien. Door een terugtrekkende overheid komt er meer behoefte aan mantelzorgondersteuning. Daarom zal er naar verwachting een groter beroep gedaan worden op vrijwilligers van organisaties als Leendert Vriel.

De doelen die Leendert Vriel Twente zich daarbij stelt, zijn

- het monitoren van de aanvragen op kwantiteit en op basis daarvan VPTZ Nederland informeren, zodat er tijdig stappen kunnen worden ondernomen om de gevolgen op macro niveau inzichtelijk te maken.
- het ondersteunen van de lokale stichtingen op het gebied van PR om te komen tot een toereikend en goed vrijwilligersbestand, zodat alle aanvragen gehonoreerd kunnen worden.
- het in staat stellen van de lokale stichting stellen om de vrijwilligers optimaal op te leiden, te begeleiden en te coachen in de (steeds) complexe(re) zorgvragen.
- het vinden van voldoende financiering om deze zorg kwalitatief goed te organiseren. Dit blijft een uitdaging voor Leendert Vriel Twente.

Doelgroepen

Plaats van overlijden bij niet acute sterfte (CBS 2014)

Bij mensen die niet acuut, maar wel thuis overlijden, wordt Leendert Vriel bij 9,2 % gevraagd om een vrijwilliger in te zetten; landelijk is dat gemiddeld bij 12,2 %. Die ondersteuning bestaat veelal uit waak- en oppasdiensten, 's nachts of overdag, bij mensen thuis of in het hospice. Er zijn ook andere plekken waar mensen niet acuut overlijden en waar Leendert Vriel bij betrokken zou kunnen worden, omdat het een "thuis" is voor degene die gaat overlijden. De vrijwilligers palliatieve terminale zorg zijn er immers voor "een ieder in de laatste levensfase". Bij de meer specifieke doelgroepen, zoals mensen met een andere etnische achtergrond en cultuur, mensen met verstandelijke beperkingen of met een psychiatrisch ziektebeeld en mensen in verpleeghuizen is Leendert Vriel vaak niet in beeld. Uit onderzoek van het VPTZ Nederland en uit vragen vanuit de dagelijkse praktijk tonen aan dat deze mensen ook behoefte kunnen hebben aan vrijwilligers ter ondersteuning van de mantelzorg.

Leendert Vriel Twente heeft daarom het volgende beleidsdoel:

- het in kaart brengen van de behoefte aan vrijwilligers palliatieve terminale zorg en daarop te anticiperen door het vrijwilligers bestand aan te passen, gespecialiseerde opleidingen aan te bieden aan vrijwilligers en coördinatoren en te participeren in projecten voor deze doelgroepen.
- Op Macro niveau de lobby voor aanvullende middelen om deze inzetten te kunnen financieren.

Zichtbaarheid

Informatie over alle (zorg) mogelijkheden aan mensen die ongeneeslijk ziek zijn is van groot belang voor het maken van passende keuzes. Dit geldt ook voor de vraag waar iemand de laatste levensfase wil doorbrengen: thuis, in een hospice of op een andere plek?

Communicatie over deze mogelijkheden is een voorwaarde om een passende keuze te kunnen maken. Het is de vraag wie (medische specialist, huisarts, wijkverpleegkundige) welke informatie geeft en op welk moment. Hiervoor is naast informatie over deze mogelijkheden samenwerking van alle zorgpartners in de keten palliatieve zorg een voorwaarde. De coördinator Leendert Vriel heeft vaak meer kennis en ervaring dan de professional als het gaat om mantelzorgondersteuning aan naasten van iemand in de laatste levensfase.

Dat komt omdat de coördinator Leendert Vriel in de dagelijkse praktijk één tot wel vijf cases per week begeleidt en de gemiddelde professional een zelfde aantal per jaar. De coördinator Leendert Vriel heeft de tijd en de mogelijkheid zich open te stellen voor de behoeften van de mantelzorg, dat is haar taak. De professional is veel meer gericht op de zorg voor de zieke. Ook landelijk wordt er gesproken om de rol van de coördinator voor de mantelzorg nadrukkelijker te profileren bij de professional. Als rode draad komt de zichtbaarheid ook terug in alle gesprekken die gevoerd zijn met verwijzers, vrijwilligers en coördinatoren. Leendert Vriel hoeft niet het eerste te zijn waar mensen aan denken na een "slecht nieuws gesprek", maar zou wel altijd als mogelijkheid in beeld moeten zijn.

Daarbij hebben wij als doel:

- zichtbaar te zijn voor cliënten en hun naasten, andere aanvragers (huisarts en wijkverpleegkundigen), maar ook potentiële vrijwilligers en sponsors c.q. fondsen. De werkgroep communicatie werkt de komende jaren deze punten gefaseerd uit, waarbij de zichtbaarheid en de vindbaarheid, hoog op de agenda staan.

Andere ontwikkelingen

Palliatieve terminale zorg is tegenwoordig niet meer een kwestie van zorg tijdens de laatste levensfase. Zorgverleners begeleiden patiënten al veel vroeger in het ziekteproces. Daardoor worden zij beter voorbereid op het naderende einde, kan op tijd de juiste zorg worden ingezet en verloopt het stervensproces zo waardig als mogelijk. Dit voorkomt dat patiënten onnodig pijn lijden of angstig worden en dat de familie uitgeput raakt. Vanuit de overheid is het zorgmodel van Lynn en Adamson aangereikt: deze is weergegeven in de volgende illustratie:

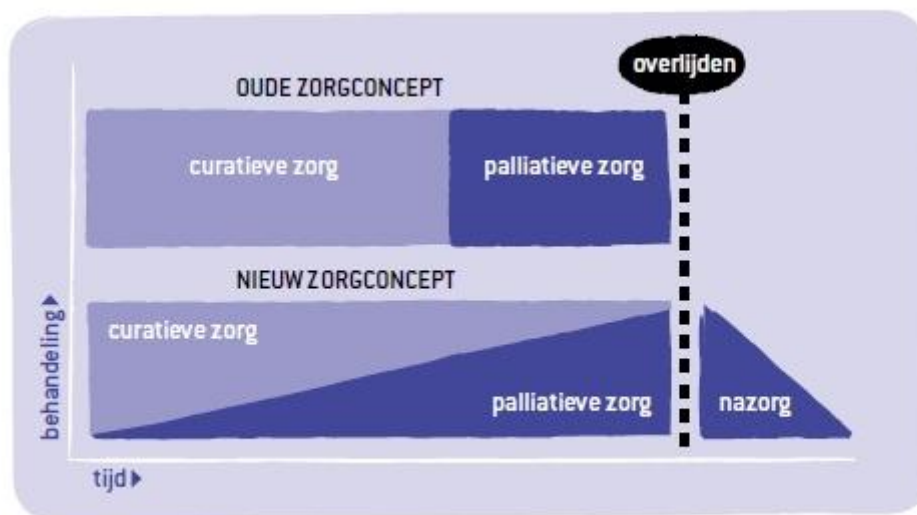

Fig. 1 Figuur van Lynn en Adamson (VWS, 2008)

Daarbij begint palliatieve zorg in een eerder stadium. Dit vraagt een proactieve houding van de professionele zorgverlener. Op de dienstverlening heeft deze visie nu al duidelijk impact. In een veel eerder stadium wordt er door de aanvragers van de zorg om informatie gevraagd over de mogelijkheden van Leendert Vriel. De werkgroep Wmo van Leendert Vriel Twente heeft in 2014 intern gecommuniceerd, dat zij naar aanleiding van haar bevindingen van mening is dat het vroegtijdig in gesprek gaan (van wijkverpleging/huisarts met cliënt en mantelzorg) ont-zorgt. Het te lopen scenario is dan helder voor de mantelzorg, omdat de (on)mogelijkheden bekend zijn.

Het is niet meer “**wat als dat** gebeurt...” maar “**als dat** gebeurt...” (... is dat de wens). Daardoor is het voor de cliënt en mantelzorger ook gemakkelijker om zelfs in een dergelijke complexe situatie de regie te behouden. Ad hoc moet wat Leendert Vriel betreft, zo mogelijk voorkomen worden. Vroegtijdig is het sleutelwoord, want naarmate de patiënt zwakker en zieker wordt, verloopt de communicatie moeilijker. De meeste stervenden willen één of twee voor hen belangrijke mensen bij zich hebben.

De palliatieve fase begint op het moment dat genezing niet (meer) mogelijk is. In de praktijk is dit markeren makkelijker aan te geven bij oncologische patiënten dan bij andere chronische zieken. De Zorgmodule Palliatieve Zorg zet de “surprise question” in voor de markering: de behandelende arts vraagt zich af of het hem zou verbazen als de patiënt binnen het jaar zou overlijden. Wanneer dat de professional niet zou verbazen, is dat een signaal om bijtijds met de patiënt in gesprek te gaan over zijn vooruitzichten en zijn wensen voor verdere behandeling, begeleiding en zorg. Tevens kunnen er afspraken gemaakt worden wat nog wel en wat niet meer te doen bij complicaties en verslechtering van de ziekte (advance care planning of proactieve zorgplanning).

Proactieve zorgplanning is waar de professionals in Twente de komende vijf jaar mee aan de slag gaan, dit is onlangs (juni 2015) besloten binnen het Consortium Ligare, waar Leendert Vriel Twente deel van uitmaakt. In totaal zijn er zeven consortia palliatieve zorg die samen een landelijk dekkend netwerk gaan vormen om palliatieve zorg overal in Nederland te optimaliseren. Consortia zijn samenwerkingsverbanden van expertisecentra palliatieve zorg, netwerken palliatieve zorg en het IKNL (Integraal Kankercentrum Nederland). In iedere regio zijn de meest relevante zorgverleners en organisaties betrokken, zoals huisartsen, hospices, verpleeghuizen, thuiszorg, ziekenhuizen, vrijwilligers en patiëntenorganisaties. Leendert Vriel Twente is actief betrokken bij Ligare: de beleidsmedewerker neemt deel aan de diverse overleggen en werkgroepen om zo de stem van de vrijwilliger te kunnen laten horen.

Leendert Vriel Twente heeft daarbij de volgende doelen:

- Een actief betrokken beleidsmedewerker in de samenwerking van de consortia waarin zij de rol profileert van de vrijwilliger als ondersteuner van de mantelzorg en Leendert Vriel als samenwerkingspartner binnen de Proactieve Zorgplanning. VPTZ moet een vaste plek krijgen binnen de zorgdossiers.
- Het delen van nieuwe impulsen en externe prikkels door de regiocoördinator / beleidsmedewerker binnen de organisatie, zodat het bestuur daarop het beleid aan kan passen.

Veel eerder in beeld

Cijfers van VPTZ Nederland tonen aan dat palliatieve terminale zorg vaak geassocieerd wordt met zorg voor mensen die een vorm van kanker hebben. Andere ziektebeelden zoals COPD, hartfalen en dementie kennen vaak een lange palliatieve fase die uiteindelijk eindigt in een terminale fase. De belasting van de mantelzorg is dan nog zwaarder. Deze mensen zouden in een veel vroeger stadium ondersteuning moeten krijgen van een vrijwilliger. Zoals in het verhaal van die partner, die weer even energie haalde uit een middagje motorrijden. Twee uurtjes per week maar om zijn hoofd leeg te maken en hij kon er weer tegen.

Het doel daarbij is

- de mantelzorger te helpen om het vol te houden door vroegtijdig in te zetten, vanuit de mogelijkheden die lokaal beschikbaar zijn of ontwikkeld kunnen worden.

- zichtbaar te zijn en de mogelijkheden kenbaar te maken aan de buitenwereld. Dit is een taak van alle stichtingen samen.
- het vrijwilligersbestand uit te breiden voor inzet op dagdelen.
- de begeleiding door de coördinator uit te breiden. Deze cliënten en naasten zitten in een andere fase en dat roept mogelijk andere vragen op richting de vrijwilliger.

Kwaliteit

Binnen Leendert Vriel Twente staat kwaliteit hoog op de agenda. Alle vrijwilligers zijn zeer persoonlijk betrokken bij Leendert Vriel. De coördinator geeft begeleiding en coaching aan de vrijwilliger bij elke inzet en krijgt na afloop een terugkoppeling van de vrijwilliger over het verloop en de bijzonderheden. Er is zicht op het individuele functioneren van de vrijwilliger. Vrijwilligers worden voortdurend bijgeschoold en hebben regelmatig bijeenkomsten waarin zij ervaringen uitwisselen of thema's uitdiepen.

Sommige lokale stichtingen vragen na afloop van een inzet aan de nabestaanden een evaluatieformulier in te vullen, zodat zij de zorg nog beter af kunnen stemmen op de ervaringen en wensen van de cliënt en de naasten en krijgen zo input om kritisch te blijven kijken naar de eigen zorgverlening.

Vanuit externe partijen lijkt de roep om een kwaliteitssysteem steeds groter te worden. Na de transitie in 2015 zijn er andere partijen betrokken geraakt bij de financiering van de palliatieve zorg en zij hebben hun eigen visie op kwaliteit. Het landelijke kwaliteitsplan van de VPTZ is leidraad voor Leendert Vriel Twente. Vanwege de recente ontwikkelingen op landelijk niveau zou het goed zijn om regionaal te oriënteren op een eigen kwaliteitsplan. Vooral zorgverzekeraars hechten veel waarde aan dergelijke systemen. Leendert Vriel Twente wil op structurele wijze haar kwaliteit meten en verbeteren op een manier die past bij de organisatie en recht doet aan het vrijwilligerswerk. Van belang hierbij is een pragmatische werkwijze en het vermijden van bureaucratie.

Het beleidsdoel voor kwaliteit is

- het ontwikkelen van een kwaliteitsplan waarin de aspecten van klanttevredenheid, vrijwilligersparticipatie en scholing minimaal zijn opgenomen. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten op het beleid van de landelijke vereniging.

Buiten het normale (dagelijkse) werk binnen de eigen stichting kan een coördinator een talent of competentie hebben die voor de hele organisatie nuttig, bruikbaar en zinvol is. Het zou in overleg, een extra taak of aandachtsveld kunnen zijn voor het vergroten van kennis op het onderwerp dat haar is toegewezen in de brede zin van het woord. Voorbeelden daarvan zijn: Regioconsulent Intern Inhoudelijk, Opleidingscoördinator, Diversiteit coördinator, Hospicezorg, Dementie, Intramuraal inzetten, Rouwcoördinator.

- Talentontwikkeling omvat alle talenten die in de organisatie aanwezig zijn. Het doel is om deze optimaal te benutten: het gaat daarbij zowel om coördinatoren, als vrijwilligers en bestuurders om daarmee de organisatiedoelen te realiseren. Leendert Vriel Twente zoekt actief naar talenten die zich proactief in willen zetten voor de organisatie.

Het is een taak van de coördinatoren samen om de basiscursus voor de nieuwe vrijwilligers op reguliere basis te geven. De basiscursus wordt in principe door een eigen (gecertificeerd) coördinator georganiseerd en gegeven. Is er op een bepaald moment niet genoeg kennis binnen de organisatie aanwezig, dan wordt deze van buiten aangetrokken. Verdiepingen vallen onder het lokale beleid van de aangesloten stichting en worden georganiseerd door VPTZ Nederland of op lokaal niveau. Scholing en training, ook verdiepingen, zijn van groot belang voor vrijwilligers, coördinatoren en besturen.

- Een regionaal scholingsplan met een aantal minimale eisen heeft aanbeveling. Dit wordt door de beleidsmedewerker geïnitieerd en vorm gegeven door mensen met inhoudelijke kennis.

Personeel en Organisatie

Leendert Vriel Twente is werkgever voor de coördinatoren en de regio coördinator/ beleidsmedewerker. De aansturing en begeleiding van de coördinatoren (functioneringsgesprekken, inzet, planning etc.) is de verantwoordelijkheid van het bestuur van Leendert Vriel lokaal. De regio coördinator/ beleidsmedewerker rapporteert rechtstreeks aan het bestuur van Leendert Vriel Twente. Leendert Vriel Twente wil dat de arbeidsvoorwaarden, arbeidsovereenkomsten en loonadministratie van de medewerkers voldoen aan de wettelijke normen.

Het beleid van Leendert Vriel Twente voor personeel en organisatie heeft tot doel:

- eenduidige uitvoering van het werkgeverschap en goede monitoring en waar nodig bijstelling van het beleid.

Financiën

Het beleid van Leendert Vriel Twente is gericht op een transparante en eenduidige financiële administratie voor alle stichtingen. Het aanvragen van subsidies en het afhandelen van de begrotingen behoort tot de taak van Leendert Vriel Twente. Afspraken over financiële transparantie en verrekening tussen de stichtingen, zijn duidelijk voor betrokkenen. De begrotingen en resultaatrekeningen (in de ruimste zin) van Leendert Vriel Twente worden geconsolideerd. Leendert Vriel Twente heeft geen eigen inkomsten maar is wel verantwoordelijk voor de financiën. De komende jaren zal er een financiële buffer opgebouwd moeten worden om eventuele tegenslagen op te kunnen vangen. Dat zal tijdelijk ten koste gaan van de subsidie van de lokale stichtingen. Als de buffer toereikend is, zal de regeling stoppen.

Daarnaast komt de huidige subsidieregeling Palliatieve Terminale Zorg (VWS) per 1 januari 2017 te vervallen. De minister wil de regeling omzetten naar een vaste voorziening. Welke partij de voorziening uit gaat voeren is nog onbekend. Mogelijkheden daarvoor zijn VWS, de gemeenten of de zorgverzekeraars. De beleidsmedewerker volgt samen met het VPTZ Nederland de ontwikkelingen en zal daarover de bestuurders en penningmeesters tijdig informeren.

Doel van het financiële beleid is

- dat de penningmeesters de bestuurders informeren en adviseren over de financiële ontwikkelingen. Samen met het bestuur zorgen zij voor een financieel gezonde organisatie.

Tot slot

Leendert Vriel Twente wil "Er Zijn" voor de bij haar aangesloten stichtingen, daar waar nodig en gewenst. Soms met nadruk, soms op de achtergrond.

Als belangrijkste pijler werkt Leendert Vriel de komende jaren aan "zichtbaarheid": zijn wij voldoende in beeld? Bij cliënten en hun naasten, bij huisartsen en wijkverpleegkundigen en bij potentiële vrijwilligers. Maar ook bij sponsors en fondsen: vinden zij ook dat de vrijwilligers onbetaalbaar zijn en willen zij ons daar in steunen?

In zichtbaar zijn zit wederkerigheid: maken wij waar wat wij beloven? Het gaat over kwaliteit. Daarnaast gaat het over onze doelgroep en kwantiteit: zijn wij er voor een ieder of vallen er mensen buiten de boot?

Over financiële gezondheid: weten wij voldoende middelen te werven om dit alles waar te maken?

Het is een uitdaging om onze doelen te realiseren in een maatschappij waar de overheid zich steeds meer terugtrekt en er een steeds groter beroep op de mantelzorger wordt gedaan. Want onze vrijwilligers willen en zullen er zijn.

"Ik doe dit werk voornamelijk om de achterblijvers (partner, kinderen) te ontlasten. Zij kunnen dan gaan slapen in de wetenschap dat er iemand is die hen tijdig kan wakker maken, mocht dit nodig zijn. [..] Dat ik hetzelfde heb meegemaakt, maakt het makkelijker me in hun situatie te verplaatsen"
(vrijwilligster, 66 jaar)

Bijlagen

Leendert Vriel Twente spreekt haar dank uit aan:

Vrijwilligers, ronde tafelgesprek, VPTZ Leendert Vriel Twente, 10 juni 2014.

Aanwezig: Andre Zandbelt en Henk Meier (Almelo), Riet Rietman en Frieke Landman (Hengelo), Gini Geelink en Ans Eshuis (Hof van Twente), Anne Poorthuis en Trudie Olde Riekerink (Noordoost Twente en Hospice Holos), Renate Berkel en Cor Poelmans (Enschede).

Coördinatoren, Fish Bowl Conference 9 oktober 2014.

Aanwezig: Marie Josee Eenkhoorn (Hengelo) Henk Hekman, Ineke Nusmeijer en Ine Kaptein (Noordoost Twente), Frida Eelderink, Jan Smit en Bert Vieleers (Almelo), Pietie Krabbendam, Ype de Jong en Ron Reedijk (Hof van Twente), Margreet van der Meer, Karin van der Keur, Inez Sales en Erik Kummer (Enschede en Haaksbergen) en Elise Meenderink (Twente).

Enquete onder huisartsen en wijkverpleegkundigen, eerste helft 2014, geanonimiseerd.

Onderzoek in eigen beheer: Palliatieve Zorg in de regio Twente: een kwalitatief onderzoek ter verbetering van de communicatie, Maria Uebbing, student communicatie, Universiteit Twente, juni 2014.

Karin van Dam, www.spinnenwebteksten.nl, voor haar ondersteuning en kritische noot ten aanzien van de teksten.

In de tekst zijn verwijzingen opgenomen naar de volgende documenten:

Boer, A.H. de en M.M.Y. de Klerk (2001). **Diverse bijdragen over informele zorg.** In: Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid. Bilthoven: RIVM, , 14 juni 2001.

Klinkenberg, M. (2004). **The last phase of life of older people: health, preferences and care. A proxy report study.** Proefschrift Vrije Universiteit, Amsterdam.

Verder zijn de volgende documenten geraadpleegd:

http://www.rijnland-weblog.nl/wp-content/uploads/2008/05/03-09-het_rijnlands_model-als-inspiratiebron-in-hmr-aug-2005.pdf

<file:///C:/Users/Elise/Downloads/toekomst-agenda-informele-zorg-en-ondersteuning.pdf>

<http://www.rijksbegroting.nl/algemeen/gerefererd/1/5/2/kst152340.html>

<http://www.goedevoorbeeldenpalliatievezorg.nl/>

http://www.netwerkpalliatievezorg.nl/Portals/137/kwaliteit/DEF_Programma_Palliantie_2014-2020_incl omslag.pdf

<http://www.netwerkpalliatievezorg.nl/haaglanden/Hulpverleners/Nieuws/tabid/9543/ctl/Details/ArticleID/10721/mid/3532/Zorgmodule-Palliatieve-Zorg-1-0-beschikbaar.aspx>